ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 4.6.2025 г.
COM(2025) 612 final

Препоръка за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

чрез която на Португалия се позволява да се отклони от максималните темпове на растеж на нетните разходи, определени от Съвета съгласно Регламент (ЕС) 2024/1263
(Активиране на националната клауза за дерогация)

Препоръка за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

чрез която на Португалия се позволява да се отклони от максималните темпове на растеж на нетните разходи, определени от Съвета съгласно Регламент (ЕС) 2024/1263
(Активиране на националната клауза за дерогация)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 121 от него,

като взе предвид Регламент (ЕС) 2024/1263, и по-специално член 26 от него,

като взе предвид препоръката на Европейската комисия,

като има предвид, че:

(1) Регламент (ЕС) 2024/1263 на Европейския парламент и на Съвета за ефективна координация на икономическите политики и за многостранно бюджетно наблюдение[1], заедно с изменения Регламент (ЕО) № 1467/97 за определяне и изясняване на прилагането на процедурата при прекомерен дефицит[2] и изменената Директива 2011/85/ЕС на Съвета относно изискванията за бюджетните рамки на държавите членки[3] са основните елементи на реформираната рамка на ЕС за икономическо управление. Рамката има за цел да гарантира устойчивост на обслужването на държавния дълг и устойчив и приобщаващ растеж чрез реформи и инвестиции. Тя насърчава националната ангажираност и има средносрочна насоченост, съчетана с ефективно и съгласувано прилагане на правилата.

(2) Максималните темпове на растеж на нетните разходи, определени в препоръка на Съвета в съответствие с член 17, параграф 1 или член 19 от Регламент (ЕС) 2024/1263, са единственият оперативен референтен показател за годишния фискален надзор на всяка държава членка и са в центъра на новата рамка за икономическо управление. С максималните темпове на растеж на нетните разходи, определени в посочената препоръка на Съвета, се установява бюджетно ограничение за четири или пет години, което се основава на четиригодишен

---

1 Регламент (ЕС) 2024/1263 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2024 г. за ефективна координация на икономическите политики и за многостранно бюджетно наблюдение и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета (ОВ L, 2024/1263, 30.4.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

2 Регламент (ЕО) № 1467/97 на Съвета от 7 юли 1997 г. за ускоряване и изясняване на прилагането на процедурата при прекомерен дефицит (ОВ L 209, 2.8.1997 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/2024-04-30).

3 Директива 2011/85/ЕС на Съвета от 8 ноември 2011 г. относно изискванията за бюджетните рамки на държавите членки (ОВ L 306, 23.11.2011 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/2024-04-30).

период на корекция, който при необходимост може да бъде удължен с допълнителен период до три години.

(3) Рамката осигурява гъвкавост при прилагането на правилата в случай на извънредни обстоятелства извън контрола на държавите членки, които имат значително въздействие върху публичните финанси, в съответствие с член 26 от Регламент (ЕС) 2024/1263. В този случай по искане на държава членка и по препоръка на Комисията, основана на извършен анализ, Съветът може, в четириседмичен срок от препоръката на Комисията, да приеме препоръка, с която допуска съответната държава членка да се отклони от максималните темпове на растеж на нетните си разходи, определени от Съвета, когато i) извънредни обстоятелства извън контрола на държавата членка ii) оказват значително въздействие върху публичните финанси на тази държава членка и iii) при условие че това отклонение не застрашава фискалната устойчивост в средносрочен план. Съветът следва да определи срок за прилагането на това отклонение.

(4) На срещата си във Версай на 10—11 март 2022 г. държавните и правителствените ръководители се ангажираха да „укрепват европейските отбранителни способности“ в контекста на руската военна агресия срещу Украйна. Тези цели бяха потвърдени в Стратегическия компас за сигурността и отбраната. В заключенията си относно европейската отбрана от 6 март 2025 г. Европейският съвет приветства намерението на Комисията да препоръча като незабавна мярка задействането по координиран начин на националната клауза за дерогация съгласно Пакта за стабилност и растеж.

(5) В съобщението си от 19 март 2025 г.[4] Комисията прикани всички държави членки да използват по координиран начин гъвкавостта, предоставена от националната клауза за дерогация, с цел максимално увеличаване на въздействието върху отбранителните способности на ЕС. Тази гъвкавост има за цел да улесни прехода към по-високи равнища на разходите за отбрана на постоянна основа. В това съобщение се описва, че задействането на националната клауза за дерогация би позволило на държавите членки да се отклоняват от максималните темпове на растеж на нетните разходи, определени от Съвета при одобряването на националните средносрочни фискално-структурни планове или при определянето на плановете за корекции по процедурата при прекомерен дефицит, доколкото това отклонение е оправдано от увеличение на разходите за отбрана спрямо референтната година и че годишното превишение до 2028 г. няма да надхвърли 1,5 % от БВП. Увеличенията над този размер ще бъдат предмет на обичайните оценки на съответствието. Този максимален размер е необходим, за да се гарантира, че не е застрашена фискалната устойчивост, като същевременно се даде възможност на всички държави членки да се възползват от гъвкавостта в процеса на преминаване към по-високо равнище на разходите за отбрана. Точните суми ще бъдат определени, когато данните за бюджетните резултати станат налични, за да се гарантира, че допълнителната гъвкавост се използва само по предназначение.

[4] Съобщение на Комисията C(2025) 2000 final от 19 март 2025 г.

(6) В препоръката си от 21 януари 2025 г.[5] Съветът одобри плана за нетните разходи на Португалия.

(7) На 30 април 2025 г. Португалия подаде искане до Съвета и Комисията за задействане на националната клауза за дерогация.

(8) В искането си Португалия посочва, че в контекста на повишено геополитическо напрежение продължаващата агресивна война на Русия срещу Украйна и заплахата от нея за европейската сигурност представляват екзистенциално предизвикателство за Съюза, което изисква значително увеличение на разходите за отбрана. Това е извънредно обстоятелство извън контрола на всяка държава членка.

(9) В искането си Португалия съобщава данни за общите разходи за отбрана (таблица 1). Освен това Португалия предвижда постепенно увеличение на разходите за отбрана, което ще се доближи до 1,3 % от БВП през 2028 г. за следващите години. Следователно увеличението на разходите за отбрана оказва значително въздействие върху публичните финанси на Португалия.

Таблица 1: Общ размер на разходите за отбрана в Португалия

	2021 г. а	2022 г. а	2023 г. а	2024 г. б	2025 г. б
Общи разходи за отбрана на сектор „Държавно управление“ (% от БВП)	0,8	0,8	0,8	0,9	1,1

Източник: а: Евростат; б: Информация, предоставена на Съвета и на Комисията от Португалия.

(10) Португалия смята, че увеличението на общите разходи за отбрана като съотношение към БВП от 2021 г. до 2025 г. ще бъде от порядъка на 0,3 процентни пункта и следователно ще допринесе за влошаване на салдото на сектор „Държавно управление“ и увеличаване на държавния дълг.

(11) При равни други условия увеличението на разходите през периода, обхванат от националната клауза за дерогация, ще доведе до по-голям държавен дълг и дефицит до края на този период. Индикативните прогнози, изготвени от Комисията и допускащи до 2028 г. линейно усвояване на пълното увеличение на държавните разходи, позволено с настоящата препоръка, показват, че съотношението на държавния дефицит към БВП и съотношението на дълга към БВП през 2028 г. ще бъдат съответно 1,2 процентни пункта и 2,1 процентни пункта по-високи, отколкото ако нетните разходи нараснат в съответствие с плана, определен в Препоръка C/2025/641 на Съвета. Това вероятно ще изисква допълнителна фискална корекция след периода на задействане на националната клауза за дерогация, за да се изпълнят изискванията на фискалната рамка, включително за да се гарантира, че съотношението на дълга към БВП следва или

[5] Препоръка на Съвета от 21 януари 2025 г. за одобряване на националния средносрочен фискално-структурен план на Португалия (ОВ C, C/2025/641, 10.2.2025 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/641/oj).

продължава да следва правдоподобно низходяща тенденция или остава на разумни равнища под 60 % от БВП в средносрочен план и че дефицитът остава или е сведен под 3 % от БВП и се поддържа под референтната стойност в средносрочен план. Португалия признава, че в бъдеще може да бъдат необходими политики за запазване на фискалната устойчивост и спазване на фискалните правила в средносрочен план поради структурно по-високите разходи за отбрана.

(12) Данните за разходите за отбрана на сектор „Държавно управление“ се съставят и публикуват от националните статистически органи и Евростат в съответствие с Международната класификация на функциите на управление (КОФОГ)[6] в рамките на Европейската система от национални сметки (ЕСС 2010)[7]. Тези данни са подходящи за оценка на въздействието на разходите за отбрана върху държавния дефицит, дълг и нетни разходи, както и върху свързаните с тях понятия. Евростат, в тясно сътрудничество с националните статистически органи, ще установи процес на събиране на данни. Отправната точка следва да бъдат категориите по КОФОГ в областта на отбраната, като същевременно се вземе предвид определението на НАТО и се запази възможността за преодоляване на аномалии, които могат да се дължат на различията в съответните системи за годишно докладване. Процесът на събиране на данни трябва да бъде приведен в съответствие със сроковете за докладване по процедурата при прекомерен дефицит (ППДф).

(13) Освен това за някои от договорите за военно оборудване, подписани по време на срока на задействане на националната клауза за дерогация, доставката може да се осъществи на по-късен етап, което ще окаже въздействие върху публичните финанси едва след срока на задействане на клаузата. За да се предвиди този случай, гъвкавостта, предоставена съгласно националната клауза за дерогация, следва да се прилага и за разходите за отбрана, свързани с такава по-късна доставка, при условие че съответните договори са подписани по време на срока на задействане на клаузата и че тези отложени разходи за отбрана остават в рамките на горепосочения общ таван.

(14) Разходите, финансирани чрез заеми, предоставени от новия инструмент „Мерки за сигурността на Европа (SAFE)“[8] с цел укрепване на европейската отбранителна промишленост, автоматично ще се ползват от горепосочената гъвкавост. За тази цел държавите членки ще докладват на Евростат за всички свързани с отбраната разходи, направени в рамките на инструмента SAFE по категориите „военна продукция“ и „друга продукция с военна цел“, както са определени в предложението за регламент за създаване на инструмента SAFE,

(15) С настоящата препоръка не се изменят определенията за държавен дефицит, дълг и нетни разходи, както и свързаните с тях понятия. Данните, основани на тези понятия, следва да бъдат събрани и докладвани от Португалия в съответствие с регламенти (ЕС) 2024/1263, № 479/2009 и № 549/2013,

---

6 Наръчник за източниците и методите за съставяне на статистически данни по КОФОГ — Класификация на функциите на управление (КОФОГ) — издание от 2019 г.

7 Регламент (ЕС) № 549/2013 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 174, 26.6.2013 г., стр. 1).

8 Регламент на Съвета (ЕС) 2025/… за създаване на инструмента „Мерки за сигурността на Европа (SAFE)“ чрез укрепване инструмента за европейската отбранителна промишленост.

ПРЕПОРЪЧВА:

1. През периода 2025—2028 г. Португалия има право да се отклони от максималните темпове на растеж на нетните разходи, определени в Препоръка C/2025/641 на Съвета[9], и да ги надвиши, доколкото нетните разходи над тези максимални темпове на растеж не надхвърлят:

   i) увеличението на разходите за отбрана като процент от БВП от 2021 г. насам;

   ii) при условие че отклонението над максималните темпове на растеж на нетните разходи не е повече от 1,5 % от БВП.

2. През годините след 2028 г. Португалия все пак може да се отклони и да надвиши максималните темпове на растеж на нетните разходи, определени с препоръка на Съвета в съответствие с член 17 или член 19 от Регламент (ЕС) 2024/1263, доколкото тези максимални темпове на растеж са свързани с доставки на военно оборудване, договорени преди края на 2028 г., и остават в рамките на горепосочения общ таван.

3. В съответствие с член 22, параграф 7 от Регламент (ЕС) 2024/1263 отклоненията от максималните темпове на растеж на нетните разходи, определени от Съвета, няма да се вписват като дебити в контролния общ баланс на Португалия.

4. За да се гарантира правилното вписване на допълнителните разходи, Португалия следва да включи действителните и планираните данни за общите разходи за отбрана (раздел 2 на КОФОГ) и инвестициите в отбраната (раздел 2 P.51 на КОФОГ) и всички разходи, които ще бъдат финансирани със заеми по SAFE, които не са обхванати от раздел 2 на КОФОГ:

   а) за годините T-4, T-3, T-2 и T-1 (като годината T е текущата година) в доклада до Комисията (Евростат) в съответствие с Регламент (ЕС) № 479/2009 на Съвета;

   б) за годините от 2021 до година T (текущата година) в националните средносрочни фискални структурни планове и в годишните доклади за напредъка в съответствие с член 11, параграфи 1 и 15 и член 21, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2024/1263;

   в) за годините T (текущата година) и T+1 в проектите на бюджетни планове в съответствие с Регламент (ЕС) № 472/2013.

[9] Препоръка на Съвета от 21 януари 2025 г. за одобряване на националния средносрочен фискално-структурен план на Португалия (ОВ C, C/2025/641, 10.2.2025 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/641/oj).

Адресат на настоящата препоръка е Португалия.

Съставено в Брюксел на година.

За Съвета
Председател